

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی
شهرسازی و معماری ایران»

مشخصات طرح

دوره نهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۴۴

شماره چاپ:

۲۱۶

تاریخ چاپ:

۱۳۹۱/۷/۱۰

مقدمه

شورای عالی استان‌ها با عنایت به تعریف قانون از نقش شوراهای اسلامی در بند «۳۴» ماده (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران و اصلاحات بعدی که در آن: «بررسی و تأیید طرح‌های هادی و جامع شهرسازی و تفصیلی و حریم و محدوده‌های قانونی شهرها پس از ارائه آن توسط شهرداری و ارسال به مراجع ذیربط قانونی جهت تصویب نهایی» را یکی از وظایف شوراهای اسلامی شهر می‌داند، پیشنهاد افزایش ایفای نقش شوراهای اسلامی را در کمیسیون ماده (۵) قانون شورای عالی شهرسازی و معماری (با حق رأی) مطرح کرده است که در ذیل به آن می‌پردازد.

خلاصه طرح

در این طرح پیشنهاد شده است تا در ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، عبارت «و با عضویت رئیس شورای شهر» قبل از عبارت «شهردار ذیربط» اضافه گردد تا از این طریق نماینده شورای شهر در کمیسیون ماده (۵) از حق رأی برخوردار گردد.

تبصره «۲» - در این تبصره تکلیف تشکیل هر پانزده روز یک بار جلسه مشروط بر داشتن دستور جلسه پیشنهاد شده است.

تبصره «۳» - تبصره «۳» قانون، بر حضور معاونین وزرا و رؤسای سازمان‌های ذیربط و شهردار تهران تصریح دارد، اما در این طرح پیشنهاد شده است تا رئیس شورای شهر تهران نیز عضو کمیسیون ذیربط باشد.

تبصره «۴» - در این تبصره پیشنهادی چنین آمده: در صورت فقدان شورای اسلامی شهر، «رئیس شورای مافوق در کمیسیون ذیربط شرکت خواهد کرد» در صورتی که در اصل قانون، نماینده وزیر کشور در خصوص تهران و در سایر شهرها، نماینده معرفی شده استاندار به جای رئیس شورای اسلامی شهر در کمیسیون ذیربط شرکت خواهد کرد.

بررسی طرح

- بررسی ساختارها و جایگاه‌های تشکیلاتی و سازمانی در کشور نشان می‌دهد که ساختارها و جایگاه‌های موصوف عهده‌دار وظایف خاصی هستند که برای سطوح آن ساختارها تعریف شده است. تعیین حدود وظایف برای ساختارها با در نظر گرفتن پارامترهای مختلفی از جمله سلسله سطوح قابلیت‌ها و توانایی‌های موجود در آن ساختار صورت می‌گیرد.

- به عبارت دیگر، شوراهای اسلامی در بند «۳۴» قانون تشکیلات مذکور، در سطوحی از ساختارهای تشکیلاتی تعریف شده‌اند که فقط «بررسی و تأیید» طرح‌های هادی و جامع شهرسازی و تفصیلی و حریم و محدوده قانونی شهرها، پس از ارائه شهرداری‌ها و ارسال به مراجع ذیربط قانونی جهت تصویب نهایی به آنان واگذار

نام دفاتر:

مطالعات زیربنایی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۵۰۱۲۶۱۹-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۲/۵/۲۷

شده است و این بدان معناست که شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مرجع بررسی و تصویب‌کننده نهایی قلمداد شده است. ضمن آنکه فارغ از اتکا به استثنائات مخصوصاً در خصوص شوراهای اسلامی کلان‌شهرها و یا مراکز استان‌ها، اتخاذ و تعمیم چنین تصمیمی می‌تواند درباره کلیه شهرهای کشور (۱۳۳۱ شهر کشور) تسری یافته و تبعات تصمیمات غیرکارشناسی و احتمالاً براساس سلیق را به دنبال داشته باشد.

به‌موجب نظریات شورای نگهبان، شوراهای اسلامی کشور صرفاً وظایف نظارتی دارند و این شورا در نظریات خود، کلماتی چون تصویب، تغییر، انتخاب و... را خلاف وظیفه نظارتی شوراهای اسلامی دانسته است. فلذا ورود اعضای شورای شهر در کمیسیون‌ها به‌عنوان عضو صاحب حق رأی و تصویب‌کننده، مغایر با اصل یکصدم قانون اساسی است.

درخصوص بند اضافه شده ذیل ماده (۱) که اذعان می‌دارد «تغییرات نقشه‌های تفصیلی اگر براساس طرح جامع شهری مؤثر باشد باید به تأیید مراجع تصویب‌کننده طرح جامع برسد»، گفتنی است که ملاک مؤثر بودن تغییرات مشخص نیست و باید صراحتاً مشخص شود که چه تغییراتی در نقشه مؤثر شناخته خواهد شد تا منجر به شمول ذیل حکم مذکور گردد.

- تعیین دوره زمانی کوتاه‌مدت برای تشکیل جلسه (در تبصره «۲» پیشنهادی)، از یکسو می‌تواند بیانگر نبود نظم زمانی برای تشکیل جلسه باشد و ازسوی دیگر وجود اصرار در جهت تسریع جلسات و تعیین تکلیف درخواست‌هایی باشد که در ورطه بوروکراسی اداری معطل مانده‌اند. لذا پیشنهاد می‌گردد عبارت ذیل تبصره به این نحو اصلاح گردد: «و موظف است با در نظر گرفتن فوریت و حجم طرح به‌لحاظ نیاز به بررسی کارشناسی، در اسرع وقت و فواصل زمانی متناسب تشکیل جلسه دهد».

- گرچه عدم برخورداری از شوراهای اسلامی شهرها می‌تواند به‌طور خیلی محدود قابل تصور باشد (احتمالاً در صورت انحلال انتخابات شوراهای اسلامی آن شهر) اما معرفی نماینده‌ای که بتواند دارای امتیازات لازم باشد می‌تواند ازسوی تشکیلاتی مورد انتظار باشد که آن ساختار و تشکیلات از امتیازات لازم برخوردار می‌باشد. ازسوی دیگر با عنایت به اینکه رئیس شورای مافوق، به غیر از شهر خود، غالباً در جریان امور سایر شهر نیست، توصیه می‌گردد که یا به تبصره جاری عمل شود و یا جایگزینی که اشراف کامل دارد مطرح گردد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

هر چند شورای عالی استان‌ها به سبب جایگاه قانونی و تشکیلاتی خود، متقاضی برخورداری از حق رأی برای شوراهای اسلامی شهر در جایگاه‌هایی بالاتر از سطوح فعلی است، اما برخورداری از این امتیاز، نیاز به کسب شرایط لازم دارد و اینکه شوراهای اسلامی برحسب سطوح تشکیلاتی خود، در قوانین مصوب فقط در حد بررسی و تأییدکننده دستاوردهای شهرداری‌ها مطرح می‌باشند ازاین‌رو نمی‌توان جایگاهی بیشتر از آنچه در شرح وظایف قانونی و اصول قانون اساسی برای آن تبیین شده است، برای آن قائل شد. فلذا به‌موجب نظریات شورای نگهبان شوراهای اسلامی کشور صرفاً وظایف نظارتی دارند و شورا در نظریات خود کلماتی چون تصویب، تغییر، انتخاب و... را خلاف وظیفه نظارتی شوراها دانسته است. فلذا ورود اعضای شورای شهر در کمیسیون‌ها به‌عنوان عضو صاحب حق رأی و تصویب‌کننده، مغایر با اصل یکصدم قانون اساسی است. ازاین‌روی حضور شوراهای اسلامی بدون حق رأی و تنها برای ادای توضیحات (که در قانون بدان تصریح شده) مورد تأکید است.

با عنایت به اینکه مفاد اصلاحات مندرج در طرح پیشنهادی مغایر با اصل یکصدم قانون اساسی است (رد) این طرح توصیه می‌شود.